

УДК 330

DOI: 10.31891/2307-5740-2018-264-6(1)-48-53

КУСАКОВА Ю. О.,

СЕРБОЛОВА З. С.

Запорізький національний університет

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БІЗНЕС-ІНКУБАТОРІВ В УКРАЇНІ

Статтю присвячено аналізу ефективності діяльності бізнес-інкубаторів в Україні. Надано авторське визначення бізнес-інкубатора, яке на відміну від інших демонструє, що саме бізнес-інкубатори грають важливу роль у забезпеченні фінансово-економічної безпеки як окремих підприємств, які користуються послугами цих організаційних утворень, так і всього регіону, де вони функціонують. Охарактеризовано академічний тип бізнес-інкубаторів, та виділено їх основні види (бізнес-інкубатори, які є організаційною частиною університету; бізнес-інкубатори, які формально є філіалами університетів; бізнес-інкубатори, які співпрацюють з університетами). На основі світового рейтингу UBI GLOBAL бізнес-інкубаторів та акселераторів, що визнаються університетами та пов'язані з ними, здійснено аналіз світового поширення даних організаційних утворень. Зокрема, розглянуто географічну розповсюдженість, виділено головні джерела фінансування, продемонстровано їх економічну ефективність, що виявилася у залученні венчурних інвестицій та обсягах доходу. Наведено відповідні статистичні дані за 2017 р. Встановлено, що українські академічні бізнес-інкубатори не конкурентоспроможні у міжнародних масштабах, оскільки жоден з них не представлений у рейтингу UBI GLOBAL. Проаналізовано місію, основні види діяльності, а також результати функціонування таких академічних бізнес-інкубаторів: YEP Incubators, Інноваційний бізнес-інкубатор УДПУ ім. П. Тичини, Акселератор академічного підприємництва «Інкубатор Центр» (бізнес-інкубатор), Академічний бізнес-інкубатор «БІ-Запоріжжя». Виявлено основні проблеми, з якими зіштовхуються академічні бізнес-інкубатори в Україні. Наведено пропозиції та рекомендації, які дозволять підвищити ефективність діяльності українських бізнес-інкубаторів, у тому числі й академічних

Ключові слова: бізнес-інкубатор, академічний бізнес-інкубатор, підприємство, інноваційні процеси, академічне підприємництво, UBI GLOBAL.

KUSAKOVA J.,

SERBOLOVA Z.

Zaporizhzhia National University

ANALYSIS OF THE EFFICIENCY OF THE ACTIVITY OF DOMESTIC BUSINESS INCUBATORS

The article is devoted to the analysis of the efficiency of business incubator activity in Ukraine. The author's definition of a business incubator is presented, which, unlike the others, demonstrates that business incubators play an important role in ensuring financial and economic security as separate enterprises that use the services of these organizational entities and the entire region in which they operate. The academic type of business incubators is characterized, and their main types are distinguished (Business Incubators that are managed by one or more Universities, Business Incubators that are affiliated with one or more Universities, Business Incubators that collaborate with one or more Universities). Based on 'World Rankings Report 17/18: rankings and recognition of university-linked business incubators and accelerators', published by UBI GLOBAL in Stockholm, Sweden, the analysis of the global distribution of such organizational entities was carried out. In particular, geographic distribution was considered, the main financing sources have been identified, their economic efficiency was demonstrated, with the help of venture investments and income volumes. The relevant statistics for 2017 were given. It is established that Ukrainian academic business incubators are not competitive on an international scale, since none of them is presented in the rating UBI GLOBAL. The mission, main activities, as well as the results of the functioning of such academic business incubators are analysed: YEP Incubators, Innovative business incubator of the UDFU named after P. Tychnya, Accelerator of academic entrepreneurship "Incubator Center" (business incubator) of Lviv Polytechnic, Academic business incubator "BI-Zaporizhzhia" of Zaporizhzhia national university. The main problems faced by academic business incubators in Ukraine are revealed. The suggestions and recommendations, which will allow increasing efficiency of Ukrainian business incubators' activity, including academic ones, are presented.

Key words: Business Incubator, Academic Business Incubator, Enterprise, Innovation Processes, Academic Entrepreneurship, UBI GLOBAL.

Постановка проблеми. Невеликий бізнес відіграє важливу роль в житті держави. У розвинених країнах саме він виробляє більшу частину ВВП, а тому держава приділяє значну увагу його розвитку. Як показала практика, суб'єктам малого підприємництва важко самостійно вести свою діяльність, особливо на її початку. Більше половини молодих підприємців припиняють роботу через неуспішність бізнесу. Саме тому у світі став популярним такий інструмент державної підтримки малого бізнесу, як інкубатори, у тому числі академічні бізнес-інкубатори, які дозволяють молоді вже зі студентської лави починати реалізовувати свої власні бізнес-ідеї.

На жаль, аналіз стану малого та середнього підприємництва в Україні свідчить про те, що суттєвих зрушень у розвитку цього сектора економіки не відбувається. Причинами повільного зростання економіки є не тільки пасивність органів державної влади у процесі покращення умов бізнес-процесів у регіонах, але й відносна пасивність самих підприємців, яким необхідно активізувати свою участь у створенні умов для виживання суспільства та розвитку економіки країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ефективність діяльності бізнес-інкубаторів як об'єкт досліджень являє собою комплексну проблему, яка розкривається у працях вітчизняних та іноземних вчених з різних сторін. Так, теоретичному визначенню поняття бізнес-інкубатор та академічний бізнес-інкубатор присвячені праці Матвійчик-Соскіної Н., Микитюк О. П., Рогової Е. М., Єлісеєвої І. М., Соловйова В. І. та Серьогіної Н. М. [1]. Такі вітчизняні вчені, як Л. Т. Шевчук та А. В. Колодійчук [2], а також Білий М. М. [3] вивчали світовий і вітчизняний досвід створення і функціонування бізнес-інкубаторів. І. О. Журба [4] та Тульчинська С. О. [5] досліджували особливості функціонування бізнес-інкубаторів при університетах України.

Щодо іноземних вчених, то найбільш комплексне дослідження діяльності бізнес-інкубаторів при університетах світу проводиться шведською організацією UBI GLOBAL [6], яка щорічно наводить рейтинги найкращих бізнес-інкубаторів світу.

Проте, незважаючи на значну увагу науковців до даного питання, воно не втрачає свою актуальність, особливо в частині адаптації світового досвіду до українських реалій з метою підвищення ефективності діяльності національних бізнес-інкубаторів.

Формулювання цілей. Метою цієї статті є висвітлення особливостей діяльності та перспектив подальшого розвитку бізнес-інкубаторів в Україні, в тому числі й академічних.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перш ніж переходити до безпосереднього аналізу ефективності діяльності бізнес-інкубаторів в Україні, вважаємо за доцільне навести основні визначення цих організаційних структур.

Аналізуючи праці вітчизняних та іноземних вчених (Матвійчик-Соскіної Н., Микитюк О. П., Рогової Е. М., Єлісеєвої І. М., Соловйова В. І.), а також законодавчі акти (Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : закон України від 22.03.2012 р. № 4618-17) пропонуємо під бізнес-інкубаторами, у найбільш загальному вигляді, розуміти організаційні структури, які надають на певних умовах суб'єктам підприємницької діяльності матеріальні та трудові ресурси, з метою набуття останніми фінансово-економічної самостійності, стійкості до зовнішніх викликів та вміння адаптуватися до агресивного ринкового середовища. Наведене визначення, на відміну від інших, демонструє, що саме бізнес-інкубатори грають важливу роль у забезпеченні фінансово-економічної безпеки як окремих підприємств, які користуються послугами цих організаційних утворень, так і всього регіону, де вони функціонують.

Академічні бізнес-інкубатори, на відміну від традиційних, не мають на меті отримання прибутку та створюються при навчальних закладах. На нашу думку, найбільш влучне визначення цим структурам надала Серьогіна Н. М. Академічні інкубатори підприємництва – це структури, створені на громадських засадах у науково-освітніх закладах за сприяння місцевої влади та іноземних організацій з метою підтримки розвитку малого підприємництва в регіоні. Їхня діяльність забезпечується на паритетній та регулярній основі, базується на принципах соціального партнерства, співпраці працівників органів місцевого самоврядування, об'єднань підприємств, громадських і профспілкових організацій працівників недержавного сектору економіки [1].

Слід зазначити, що академічні бізнес-інкубатори у світі мають суттєву вагу та грають важливе значення. Програми інкубації такого типу, в першу чергу, зосереджені на підтримці стартапів клієнтів на ранніх стадіях для того, щоб вони стали життєздатним та конкурентоспроможним бізнесом. Вони, як правило, характеризуються якісним контролем надходження бізнес-проектів і регулярним випуском проектантів у реальне бізнес-середовище по завершенню програми інкубування. Традиційно такі бізнес-інкубатори надають певний масив систематизованих послуг та інфраструктури протягом одного-трьох років. Відповідно до світової практики бізнес-інкубатори, які так чи інакше пов'язані з діяльністю університетів, поділяють на три групи:

- бізнес-інкубатори, які є організаційною частиною одного або двох університетів та повністю підпорядковуються ним;
- бізнес-інкубатори, які формально є філіалами університетів, проте не керуються ними безпосередньо, а лише на контрактній основі;
- бізнес-інкубатори, які тісно співпрацюють з університетами, керуючись меморандумом про взаєморозуміння, проте не мають офіційної приналежності до університетів.

В окрему групу виділяються бізнес-акселератори, які примикають до університетів. Вони володіють набором характеристик, що відрізняють їх від бізнес-інкубаторів та інших форм послуг з розвитку підприємницького потенціалу. Це, як правило, когортні термінові програми. Звичайно (але не завжди) акселератори фокусуються на каталізації подальшого розвитку бізнес-проекту, вони забезпечують інтенсивне наставництво, навчання, створення мереж і доступ до інвестицій. Прийом нових стартапів на такі програми часто є дуже конкурентоспроможним, оскільки багато бізнес-акселераторів, пов'язаних з університетами, роблять фінансові інвестиції в їхні проекти. Такі проекти, як правило, випускаються після чітко встановленого періоду, який традиційно становить декілька місяців.

Дані щорічного світового рейтингу бізнес-інкубаторів та акселераторів, які складає шведська аналітична компанія UBI GLOBAL, що визнаються університетами та пов'язані з ними [6], свідчать, що

станом за результатами 2016 р. у світі налічувалося близько 1370 таких організаційних утворень. Серед них у рейтинг потрапило 259 еталонних програм з 53 країн світу. Перші 50 з них за різними категоріями належать таким країнам (рис. 1).

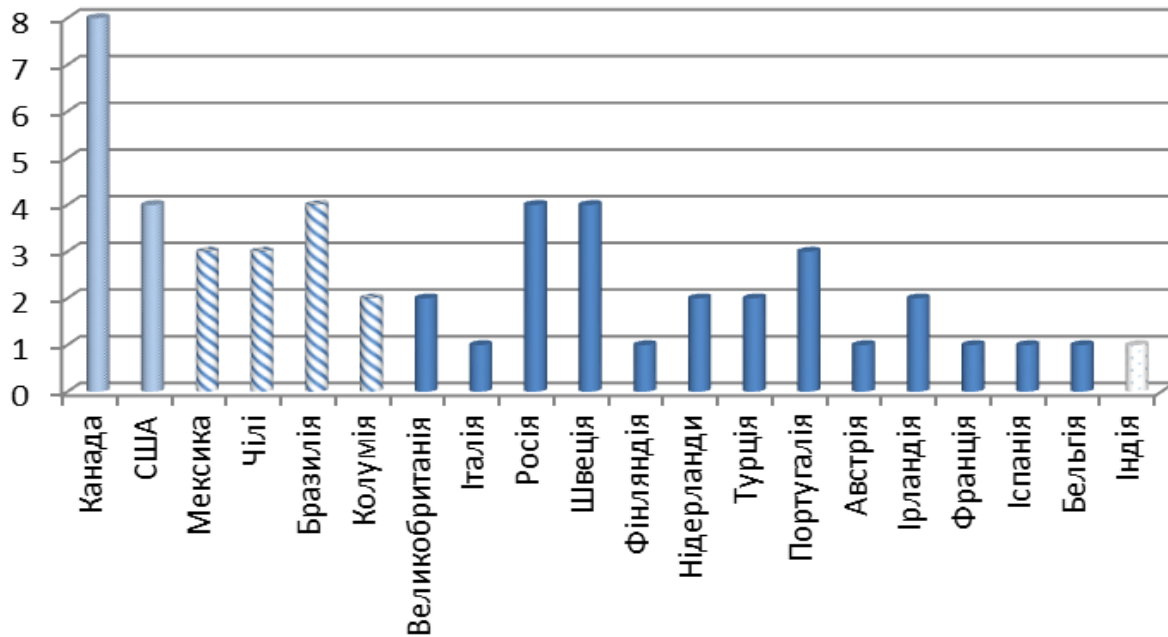

Рис. 1. Топ 50 найуспішніших бізнес-інкубаторів та акселераторів, які пов'язані з університетами за країнами походження
Джерело: побудовано автором на основі даних [4]

Згідно з дослідженням UBI Global, учасники рейтингу сумарно залучили більше 10 000 нових стартапів у 2017 році, а число співробітників в компаніях-резидентах і випускників перевищило: 72 000 чоловік. За минулі п'ять років резиденти кращих світових академічних інкубаторів заробили понад \$ 3,2 млрд, а також залучили понад \$ 4,7 млрд венчурних інвестицій.

Ефективність кожного інкубатора вимірювалася за 40 індикаторами, об'єднаних у три основні групи – вплив на екосистему, цінність для клієнтів і привабливість програми інкубації. При порівняльному аналізі UBI GLOBAL враховує ресурси й можливості самого інкубатора (доходи, число створених робочих місць, кількість партнерів і проведених заходів), а також результати резидентів і випускників – обсяг залучених інвестицій, відсоток виживаності стартапів і число угод.

UBI Global – єдиний рейтинг, що порівнює продуктивність бізнесів-інкубаторів по всьому світі, що дає уяву про тенденції глобальної інфраструктури. Найбільша кількість учасників цього року (39%) – з Латинської Америки, з Європи – 28% програм, на Північну Америку доводиться 14% заявок. Країнами-лідерами за числом представлених у рейтингу інкубаторів стали Бразилія, Мексика, Канада, США й Колумбія.

Сумарний бюджет усіх учасників рейтингу перевищує \$174 млрд. Згідно даним UBI Global, головні джерела фінансування інкубаторів і акселераторів – держава (28%), корпорації (19%), а також плата за послуги (13%). Лише за рахунок університетів функціонують тільки 5% інкубаторів, що ввійшли в рейтинг [7].

Аналізуючи усю сукупність академічних інкубаторів та акселераторів, спостерігаємо, що жоден з українських бізнес-інкубаторів не потрапив у рейтинг, так само, як і білоруські, польські, румунські та інкубатори інших наших стратегічних партнерів зі Східної та Центральної Європи.

Тим не менш в Україні на сьогоднішній день діє ціла низка академічних бізнес-інкубаторів. Серед них: мережа академічних бізнес-інкубаторів YEP, що поєднує в собі підприємницькі центри Національного авіаційного університету, КНУ ім. Т. Г. Шевченка, КНЕУ ім. В. Гетьмана, ДонНТУ, інкубатор на базі Національного технічного університету України «КПІ», Харківського національного університету радіоелектроніки, Хмельницького університету управління та права, Уманського державного педагогічного університету ім. П. Тичини тощо. Починаючи з 2015 р. активно розвивається та розширює свої масштаби діяльності мережа академічних бізнес-інкубаторів у Запорізькій області, яка була започаткована зі створення «БІ-Запоріжжя» при економічному факультеті ЗНУ. У таблиці представлені окремі академічні бізнес-інкубатори України та їх результати.

З представлених академічних бізнес-інкубаторів найбільш успішним на сьогодні можна вважати YEP Incubators, який розвивається за міжнародною моделлю та охоплює в собі бізнес-інкубатори декількох вузів з різних регіонів України. Особливою цінністю цього інкубатора є можливість активного залучення

менторів з Естонії, проведення лекцій на англійській мові, участь інкубантів у літніх школах в різних країнах світу тощо.

Таблиця 1

Діючі бізнес-інкубатори у ВНЗ України (їх місія, види діяльності та результати)

Місія	Види діяльності	Результати
УЕР Incubators		
Розбудувати потужну екосистему для розвитку молодіжного підприємництва в Україні. Сформувати Партнерство держави, науки, бізнесу, венчурних фондів, освіти та експертного середовища. Впровадити навчання підприємств у всіх університетах України.	Інкубація – тримісячна навчальна інкубаційна програма з підприємництва для початківців, студентів, що тільки задумуються про старт власної справи. Акселерація – має на меті надати фінансову та експертну підтримку своїм резидентам, допомогти командам вийти на новий рівень розвитку своїх продуктів і компаній. Налагодження зв'язків із бізнес-середовищем через освітні події, зустрічі зі стартаперами і експертами. Експертиза та консультування бізнес-проектів, роз'яснення новин підприємницької екосистеми, суддівство стартап-батлів	Засновано у 2016 р. Перший випуск – 21 команда. 5 команд продовжує роботу у бізнес-акселераторі. Друга освітня програма охопила 150 студентів та 60 стартапів з 6 міст України. За результатами програм 6 проектів стали переможцями та отримали різні цінні призи.
Інноваційний бізнес-інкубатор УДПУ ім. П. Тичини		
Створення умов для інтеграції науки, освіти та бізнесу в результаті реалізації підприємницьких ідей студентів і викладачів Університету, трансферу результатів наукових досліджень, а також розвитку сучасних форм організації науково-дослідної роботи студентів	– стимулювання підприємницької ініціативи студентів та викладачів; – створення передумов для оволодіння основами економічних та правових знань учнями, студентами та викладачами; – налагодження співпраці між Університетом та суб'єктами підприємництва; – організація інформаційно-консультативного супроводу реалізації бізнес-проектів; – встановлення ділових контактів із вітчизняними та іноземними структурами популяризації підприємництва; – організація співробітництва з іноземними закладами вищої освіти щодо участі викладачів та студентів у міжнародних наукових грантових програмах.	Створений у 2011 р. як підрозділ Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Перемога у Миському конкурсі бізнес-планів підприємницької діяльності 2-х студентів інкубатора
Акселератор академічного підприємництва «Інкубатор Центр» (бізнес-інкубатор)		
Сприяння розвитку інноваційної діяльності, залучення студентів до інноваційної та підприємницької діяльності з метою створення нових робочих місць	Лабораторія ідей - сформована база даних бізнес-пропозицій для їх реалізації в межах Акселератора. Оренда приміщення, обладнання та устаткування, а також інших основних засобів та інвентарю для реалізації зареєстрованих у встановленому порядку інвестиційних та інноваційних проектів. Конкурс інноваційних проектів , за результатами якого обрані переможці матимуть змогу отримати дофінансування проекту, або його продаж чи впровадження в реальний сектор економіки. Тренінг-програми, семінари (круглі столи). Послуги аутсорсингу та консалтингу Учасникам та Партнерам Акселератора на безоплатній основі, а стороннім суб'єктам господарювання на платній основі. До таких послуг належать створення та просування веб-сторінок, бухгалтерські послуги, розробка бізнес-планів та техніко-економічних обґрунтувань, маркетингове дослідження ринків тощо. Пошук джерел фінансування проектів Акселератора: кошти закордонних грантодавців та інвесторів; кошти вітчизняних грантодавців та інвесторів; бюджетні кошти; кошти Університету.	Заснований у 1993 р. як підрозділ Технопарку Національного університету «Львівська політехніка». З початку діяльності надав послуги 850 проектам. Близько 510 студентів пройшли навчання у тренінгах і освітніх програмах. З 2008–2014 рр. розроблено 200 інвестиційних проектів, з яких 6 в інноваційній сфері
Академічний бізнес-інкубатор «БІ-Запоріжжя»		
Забезпечення сприятливих організаційно-економічних умов для розвитку малого і середнього бізнесу, підвищення конкурентоздатності підприємств і компаній на ринку шляхом надання всебічної допомоги підприємцям на всіх стадіях організації і функціонування підприємств, сприяння формуванню і розвитку інфраструктури підтримки малого і середнього бізнесу, створення нових робочих місць.	Бізнес-підготовка студентства – розвиток практичних навичок, консультаційна підтримка, проведення навчально-просвітницьких семінарів, лекцій, тренінгів із успішними підприємцями регіону тощо. Підтримка підприємства – співпраця з інститутами сприяння бізнесу, надання бухгалтерських, юридичних та інших консалтингових послуг стороннім організаціям. Розвиток інноваційної діяльності шляхом участі у національних, регіональних та місцевих програмах підтримки інноваційної діяльності, проведення презентацій інновацій та пошук шляхів їх впровадження у виробництво. Підтримка соціального підприємства – розвиток соціально-відповідального бізнесу, пропагування і підтримка соціалізації підприємництва шляхом проведення семінарів, тренінгів тощо. Міжнародна діяльність – налагодження міжнародних зв'язків, вивчення та імплементація іноземного досвіду поєднання бізнесу, науки і т.д.	Заснований у 2015 р. на базі економічного факультету Запорізького національного університету. З початку діяльності надав послуги близько 50 інкубантам. Перемога 2-х студентів в Обласному конкурсі битві стартапів та отримання ними фінансової винагороди на реалізацію проектів.

Джерело: розроблено та систематизовано авторами на основі [4, 8, 9, 10]

Акселератор академічного підприємництва «Інкубатор Центр» (бізнес-інкубатор) при Національному університеті «Львівська політехніка» має достатньо довгу історію функціонування та значні

результати своєї діяльності. Щодо Інноваційного бізнес-інкубатору УДПУ ім. П. Тичини та «БІ-Запоріжжя», то у порівнянні з іншими вони є відносно молодими та ще не досягли значних результатів.

У цілому, слід відмітити складність оцінки ефективності діяльності вітчизняних бізнес-інкубаторів, у тому числі академічних, через відсутність систематизованої статистичної інформації та вільного доступу до неї через мережу Інтернет. Як наслідок, дуже складно визначати ефективність та порівнювати її з іноземними аналогами.

Хоча перші бізнес-інкубатори в Україні за сприяння Агентства міжнародного розвитку США (USAID) з'явилися ще наприкінці 90-х рр. минулого століття, фактично існуюча мережа бізнес-інкубаторів перебуває у початковій стадії свого функціонування. Більше того, якщо станом на 01.01.2014 р. в регіонах України нараховувалось 79 бізнес-інкубаторів, то за останніми офіційними даними їх число скоротилось до 55-и [3].

Вивчаючи досвід функціонування вітчизняних бізнес-інкубаторів, можна виділити ряд ключових проблем, з якими вони постійно зіштовхуються:

- обмежений доступ інкубантів до капіталу для реалізації власних бізнес-проектів через недостатнє фінансування бізнес-інкубаторів;
- незначна кількість академічних бізнес-інкубаторів порівняно з кількістю вищих навчальних закладів;
- відсутність мотивації у команди організаторів бізнес-інкубаторів до покращення діяльності, особливо це спостерігається в академічних бізнес-інкубаторах та низька зацікавленість у студентів регіональних вишів;
- фрагментарне представлення результатів діяльності бізнес-інкубаторів у мережі Інтернет, бідне наповнення сайтів;
- низький рівень популяризації діяльності бізнес-інкубаторів у регіонах, через відсутність інформації у пресі та непродуманість маркетингової стратегії;
- недосконале законодавче регламентування діяльності бізнес-інкубаторів, стимулювання їхнього започаткування тощо.

За результатами проведеного аналізу, вважаємо, що українські бізнес-інкубатори потребують нагального підвищення ефективності їхньої діяльності. Цьому сприятиме додержання таких рекомендацій:

- вимірювання та покращення власної ефективності, тобто збирання та аналіз статистики з приводу кількості проектів на інкубації, кількості успішних та реалізованих проектів, які стали життєздатними;
- підвищення пізнаваності бізнес-інкубаторів через проведення постійних зустрічей між зацікавленими сторонами, а також адекватне висвітлення усієї інформації на сайтах конкретного бізнес-утворення та сторінках у соціальних мережах;
- підтримка та розвиток контактів, тобто налагодження зв'язків з іншими бізнес-інкубаторами, обмін досвідом та існуючими практиками;
- створення та підтримка інноваційної культури у суспільстві, що потребує значного часу та коштів, а також позитивного сприйняття у великого бізнесу та держави.

Висновки. Бізнес-інкубатори є неодмінним атрибутом ринкової інфраструктури, ефективним засобом реалізації перспективних інноваційних підприємницьких ідей і, як наслідок, потужним рушієм соціально-економічного розвитку. В Україні, незважаючи на своє започаткування, бізнес-інкубаторний рух поки що не набув значного поширення та ефективності передусім через відсутність дієвої державної політики стимулювання розвитку бізнес-інкубаторів, дефіцитність фінансових ресурсів, нерозуміння багатьма ринковими суб'єктами ролі бізнес-інкубаторів як джерел утворення підприємницького середовища. Проте вже є деякі позитивні результати як з боку держави, так і з боку підприємців. Приклад мережі академічних бізнес-інкубаторів YEP Incubators дозволяє констатувати, що в Україні можливий їх успішний розвиток.

У результаті аналізу ефективності діяльності українських академічних бізнес-інкубаторів розроблено ряд пропозицій, які дозволять підвищити їх конкурентоспроможність. Зокрема, постійно вимірювати та покращувати власну ефективність; підвищувати пізнаваність і присутність бізнес-інкубаторів в Інтернеті та соціальних мережах; підтримувати та розвивати контакти між бізнес-інкубаторами України та світу; створювати та поширювати необхідну інноваційну культуру у суспільстві.

Зазначені пропозиції можуть бути реалізовані інкубаторами самостійно, проте, виділені у дослідженні проблеми потребують державного втручання і підтримки, а також постійної уваги з боку суб'єктів господарювання і наукових кіл, що й актуалізує подальші дослідження цієї проблеми.

Література

1. Академічний бізнес-інкубатор: організаційно-методичне забезпечення впровадження інновацій : практ. посіб. / за заг. і наук. ред. С. М. Серьогіна. – Дніпропетровськ : Принта, 2013. – 120 с.
2. Шевчук Л. Т. Світовий і вітчизняний досвід створення і функціонування бізнес-інкубаторів / Л. Т. Шевчук, Колодійчук А. В. // Регіональна економіка. – 2013. – № 1. – С. 178–184.
3. Білий М. М. Бізнес-інкубатори: особливості створення та функціонування в Україні та світі / М. М. Білий // Маркетинг і контролінг: сучасні виклики підприємництва. – Київ, 2017. URL : <http://elar.nung.edu.ua/bitstream/123456789/6090/1/6695p.pdf> (Дата звернення : 26.12.2018)

4. Журба І. О. Студентські бізнес-інкубатори як ключова умова розвитку інноваційного підприємництва в регіоні / І. О. Журба, С. М. Мильніченко // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2015. – № 3 (3). – С. 64–68. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2015_3%283%29_14 (Дата звернення : 26.12.2018)
5. Тульчинська С. О. Функціонування студентських бізнес-інкубаторів на базі провідних університетів України / С. О. Тульчинська // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2015. – № 2. – С. 134–143. URL : http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2015_2_134_143.pdf (Дата звернення : 26.12.2018)
6. Castillo J., Meyer H. World Rankings Report 17/18: Rankings and Recognition of University-Linked Business Incubators and Accelerators. Stockholm : UBI Global, 2018. 27 p.
7. Мейер Х. Национальный сравнительный анализ 2016/17: оценка эффективности российских бизнес-инкубаторов и акселераторов / Мейер Х., Стафунски Н. – Стокгольм : UBI Global, АО «РВК», НИУ ВШЭ, 2016. – 29 с.
8. YEP – мережа академічних бізнес-інкубаторів : офіційний сайт. URL : <http://www.yepworld.org/ua/about/> (Дата звернення : 26.12.2018)
9. Інноваційний бізнес-інкубатор на базі Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини : офіційний сайт. URL : <https://business.udpu.edu.ua/>
10. Акселератор академічного підприємництва «Інкубатор Центр» (бізнес-інкубатор) при Національному університеті «Львівська політехніка» : офіційний сайт. URL : <http://incubator.lp.edu.ua/> (Дата звернення : 26.12.2018)

References

1. Akademichniy biznes-inkubator: orhanizatsiino-metodychne zabezpechennia vprovadzhennia innovatsii : prakt. posib. / za zah. i nauk. red. S. M. Serohina. – Dnipropetrovsk : Prynta, 2013. – 120 s.
2. Shevchuk L. T. Svitovyi i vitchyzniani dosvid stvorennia i funktsionuvannia biznes-inkubatoriv / L. T. Shevchuk, Kolodiichuk A. V. // Rehionalna ekonomika. – 2013. – № 1. – S. 178–184.
3. Bilyi M. M. Biznes-inkubatory: osoblyvosti stvorennia ta funktsionuvannia v Ukraini ta sviti / M. M. Bilyi // Marketynh i kontrolinh: suchasni vyklyky pidpriemnytstva. – Kyiv, 2017. URL : <http://elar.nung.edu.ua/bitstream/123456789/6090/1/6695p.pdf> (Data zvernennia : 26.12.2018)
4. Zhurba I. O. Studentski biznes-inkubatory yak kliuchova umova rozvytku innovatsiinoho pidpriemnytstva v rehioni / I. O. Zhurba, S. M. Mylnichenko // Herald of Khmelnytskyi National University. – 2015. – № 3 (3). – S. 64–68. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2015_3%283%29_14 (Data zvernennia : 26.12.2018)
5. Tulchynska S. O. Funktsionuvannia studentskykh biznes-inkubatoriv na bazi providnykh univertsytetiv Ukrainy / S. O. Tulchynska // Marketynh i menedzhment innovatsii. – 2015. – № 2. – S. 134–143. URL : http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2015_2_134_143.pdf (Data zvernennia : 26.12.2018)
6. Castillo J., Meyer H. World Rankings Report 17/18: Rankings and Recognition of University-Linked Business Incubators and Accelerators. Stockholm : UBI Global, 2018. 27 p.
7. Meier Kh. Natsyonalnyi sravnytelnyi analiz 2016/17: otsenka efektyvnosti rossiyskykh byznes-ynkubatorov y akseleratorov / Meier Kh., Stafunsky N. – Stokholm : UBI Global, AO «RVK», NYU VShЭ, 2016. – 29 s.
8. YEP – merezha akademichnykh biznes-inkubatoriv : ofitsiynyi sait. URL : <http://www.yepworld.org/ua/about/> (Data zvernennia : 26.12.2018)
9. Innovatsiynyi biznes-inkubator na bazi Umanskoho derzhavnoho pedahohichnoho univertsytetu imeni Pavla Tychnyn : ofitsiynyi sait. URL : <https://business.udpu.edu.ua/>
10. Akselerator akademichnoho pidpriemnytstva «Inkubator Tsentr» (biznes-inkubator) pry Natsionalnomu univertsyteti «Lvivska politehnika» : ofitsiynyi sait. URL : <http://incubator.lp.edu.ua/> (Data zvernennia : 26.12.2018)

Рецензія/Peer review : 11.11.2018 Надрукована/Printed : 07.12.2018
Прорецензовано редакційною колегією